

Utbildningsförvaltningen
Teresia Kjellgren
0171-626426
teresia.kjellgren@enkoping.se

Svar på remiss gällande Avvecklande av studiestartsstödet (U2025/00711)

Bakgrund

En remiss från Utbildningsdepartementet inkom till utbildningsförvaltningen den 6 mars 2025. Remissen är en promemoria om "Avveckling av studiestartsstödet".

Nämnden har möjlighet att inkomma med synpunkter i anslutning till nämndsammanträdet i april 2025.

Utbildningsdepartementet vill ha nämndens synpunkter redovisade i en "Sammanfattning" och om nämnden har några övriga synpunkter under rubrik "Övergripande synpunkter".

Sammanfattning

Av promemorian framgår det att förslaget är att lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävs och att lagen upphävs den 1 januari 2026.

Studiestartsstödet är en sorts studiebidrag för arbetslösa personer med en kort utbildningsbakgrund och med ett stort behov av utbildning, för att de bättre ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Av promemorian framgår att när studiestartsstödet infördes var tanken att personer med gymnasieexamen endast i undantagsfall skulle kunna få ta del av stödet samt att stödet inte skulle lämnas vid eftergymnasiala studier. Vid granskning av bland annat Riksrevisionen har det dock visat sig att ett stort antal personer med gymnasieexamen har mottagit stödet och att stödet i vissa fall även beviljats för eftergymnasial utbildning. Eftersom studiestartsstödet i stor utsträckning betalas ut till fel målgrupp föreslår regeringen att stödet avvecklas.

Regeringen menar att det finns goda möjligheter till studiefinansiering för målgruppen inom ramen för det ordinarie studiemedelssystemet. Det finns även möjligheter att studera på grundläggande och gymnasial nivå när man deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program hos Arbetsförmedlingen och då erhåller man aktivitetsstöd eller etableringsersättning.

Utbildningsförvaltningen bedömer att det finns ett värde i att fortsatt kunna stödja kortutbildade arbetslösa med hjälp av studiestartsstödet. Det är en viktig väg mot etablering på arbetsmarknaden och självförsörjning. Studiestartsstödet utgör ett viktigt verktyg för att personer som står långt från arbetsmarknaden ska komma i studier och på sikt få ett arbete för att klara sin egen försörjning. Möjligheten att studera under en viss begränsad tid utan att ta en stor ekonomisk risk kan bidra till att många med kort utbildningsbakgrund vågar ta steget att påbörja studier. Det ökar möjligheterna till fortsatta studier inom ramen för ordinarie studiemedelssystem.

Behovet av utbildning är stort hos arbetslösa med kort utbildningsbakgrund. Möjligheten till utbildning är avgörande för enskildas utveckling, självbestämmande och möjligheter till arbete samt även för att arbetsmarknaden ska fungera väl. Många arbetslösa saknar idag den kompetens som motsvarar behoven på arbetsmarknaden. För dessa personer måste det finnas möjligheter till omskolning eller vidareutbildning. Enligt Arbetsförmedlingens statistik har antalet kortutbildade arbetslösa som är inskrivna på Arbetsförmedlingen ökat. Dock ser siffrorna för Enköpings annorlunda ut då arbetslösheten bland kortutbildade har sjunkit från kvartal 3 2023 till kvartal 4 2024¹. För kvartal 4, från och med 2024-09-05 har 12 elever blivit beviljade studiestartsstöd, 1 är under behandling och 4 ansökningar har fått avslag.

Precis som framhålls i promemorian är det svenska studiestödet mycket förmånligt utformat. Trots detta kan många med kort utbildningsbakgrund känna oro för att ta studielån. Detta kan bero på att de har en social eller kulturell bakgrund där det är ovanligt att skuldsätta sig för studier, eller på en osäkerhet kring den egna förmågan att klara av studierna. För personer som saknar gymnasiebehörighet och inte har svenska som förstaspråk kan en lång studieperiod med många kurser vara nödvändig. I sådana fall kan det vara fördelaktigt att börja med studiestartsstöd och sedan fortsätta med annan studiefinansiering.

Promemorian anger att förslaget inte bedöms ha några konsekvenser för barns situation. Förvaltningen vill dock påpeka att många av de arbetslösa som får studiestartsstöd har barn. Studiestartsstödet, som ofta leder till fortsatta studier, är en viktig väg mot egen försörjning. Att föräldrar blir självförsörjande och att hushållets ekonomiska situation förbättras är enligt förvaltningen centralt även ur ett barnrättsperspektiv. Föräldrars arbetslöshet och den ekonomiska utsatthet som följer begränsar barns möjligheter till utveckling och trygghet, och kan ha en negativ inverkan på deras hälsa, skolgång och fritid.

Sammanfattningsvis kan en avveckling av studiestartsstödet medföra vissa utmaningar för Enköpings kommun. Men förvaltningen menar att det är viktigt att noggrant överväga vilka konsekvenser en avveckling kan få och att utveckla strategier för att minimera de negativa effekterna som kan uppstå samt verktyg för att stödja invånarna på andra sätt.

¹ [Arbetsmarknadsläget i Sveriges län](#)